

Epidemiologisk lägesbild, uppdaterad 2024-11-19

Aktuell sjukdom

Högpatogeten fågelinfluensa (HPAI), benämns fågelinfluensa i texten.

Händelsen

Pågående utbrott av fågelinfluensa hos tama och vilda fåglar samt däggdjur i Europa och globalt.

Sammanfattning

Det har inte varit några konstaterade fall av fågelinfluensa i Sverige sedan i mars 2024. Fågelinfluensafall hos tama eller vilda fåglar har dock rapporterats från flera länder i Sveriges närområde de senaste veckorna. I USA fortsätter smittspridningen av fågelinfluensa bland tamfjäderfä, vilda fåglar och mjölkkor.

Situationen i Sverige

Det har inte varit några konstaterade fall av fågelinfluensa i Sverige sedan i mars 2024. Analys av rapporter om sjuka och döda fåglar till rapporteravilt.sva.se tyder inte heller på någon ökad sjuklighet eller dödlighet bland vilda fåglar. Prover från vilda fåglar analyseras kontinuerligt för förekomst av fågelinfluensa, men under det senaste halvåret har samtliga resultat varit negativa.

Situationen i Europa

Antal rapporter till EU:s Animal Disease Information System (ADIS) under den innevarande säsongen som inleddes 1 oktober 2024 är (inom parentes anges antal rapporter den senaste månaden): 205 (181) utbrott i fjäderfäanläggningar, 38 (21) utbrott på andra fåglar i fångenskap och 184 (154) fall på vilda fåglar, se figur 1-2.

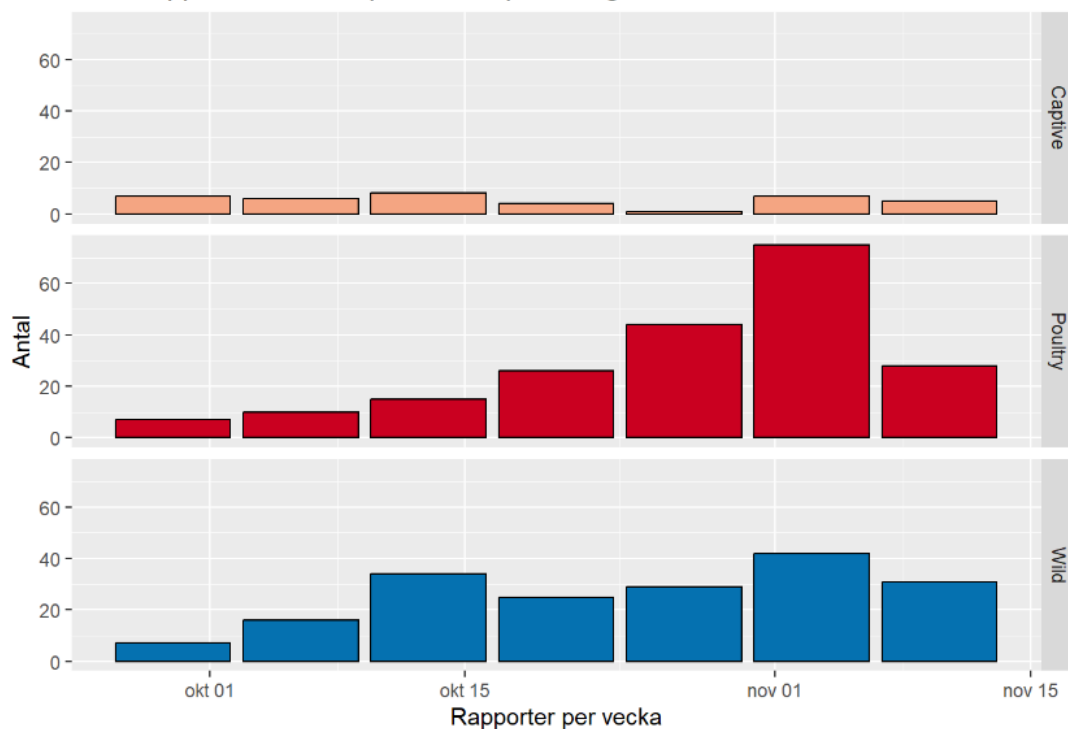
De länder som rapporterat flest utbrott under den innevarande säsong är: Ungern (151), Italien (14), Polen (11), Frankrike (8), Österrike (6) och Turkiet (3). I Ungern är 85% av utbrotten rapporterade som sekundära dvs orsakade av smittspridning från andra fjäderfäanläggningar. Framför allt är det anläggningar med ankuppfödning som drabbats i Ungern, men även flera anläggningar med gäss har haft utbrott. Tyskland som under tidigare säsonger drabbats hårt av utbrott har bara rapporterat två utbrott hos fjäderfä under innevarande säsongen. De länder som rapporterat flest fall av fågelinfluensa hos vilda fåglar under säsongen är Tyskland (41), Österrike (27), Italien (26), Slovenien (21), Ungern (14), Polen (11) och Norge (7). Danmark har inte rapporterat några fall hos vilda fåglar sedan 1 oktober.

Storbritannien har rapporterat ett utbrott av fågelinfluensa hos tama fåglar, och ett 30-tal fall hos vilda fåglar sedan 1 oktober 2024. Dessa uppgifter finns inte i ADIS och ingår därför inte i figur 1-2. Källa: <https://www.gov.uk/guidance/avian-influenza-bird-flu>.

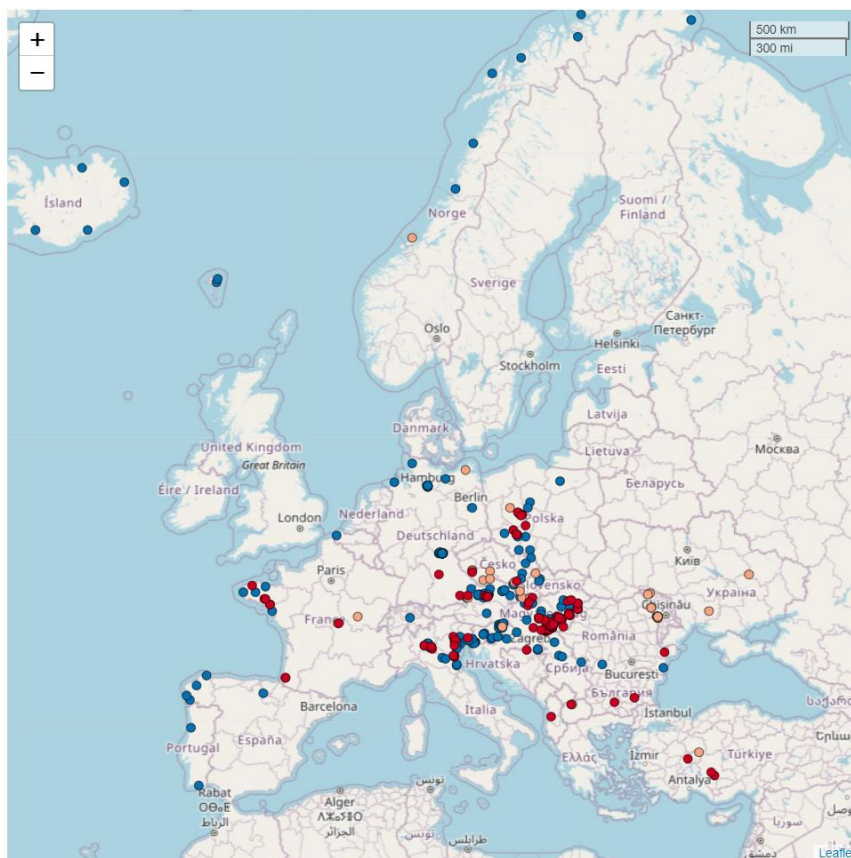
De flesta fallen under innevarande säsong i Europa är orsakade av högpatogeten fågelinfluensa av typen H5N1, klad 2.3.4.4b. Subtyp H5N5 av samma klad har rapporterats hos vilda fåglar i Belgien, Färöarna, Norge, Island, Tyskland och Storbritannien under den innevarande säsongen. I Storbritannien är det subtyp H5N5 som ligger bakom majoriteten av fallen hos vilda fåglar och även utbrottet som drabbade tama fåglar.

I Frankrike är vaccinationsprogrammet för fågelinfluensa hos ankor inne på sitt andra år och studier tyder på att vaccinationerna haft god effekt och minskat antalet utbrott hos fjäderfä. Det är dock svårt att helt utvärdera effekten eftersom det samtidigt förelåg en begränsad smittspridning bland vilda fåglar under förra säsongen, 2023/2024.

Antal rapporter till ADIS per vecka, per kategori



Figur 1: Antal rapporter till ADIS per vecka per kategori. 1 oktober till 15 november 2024, captive=andra fåglar i fångenskap, poultry=fjäderfä, wild=vilda fåglar.

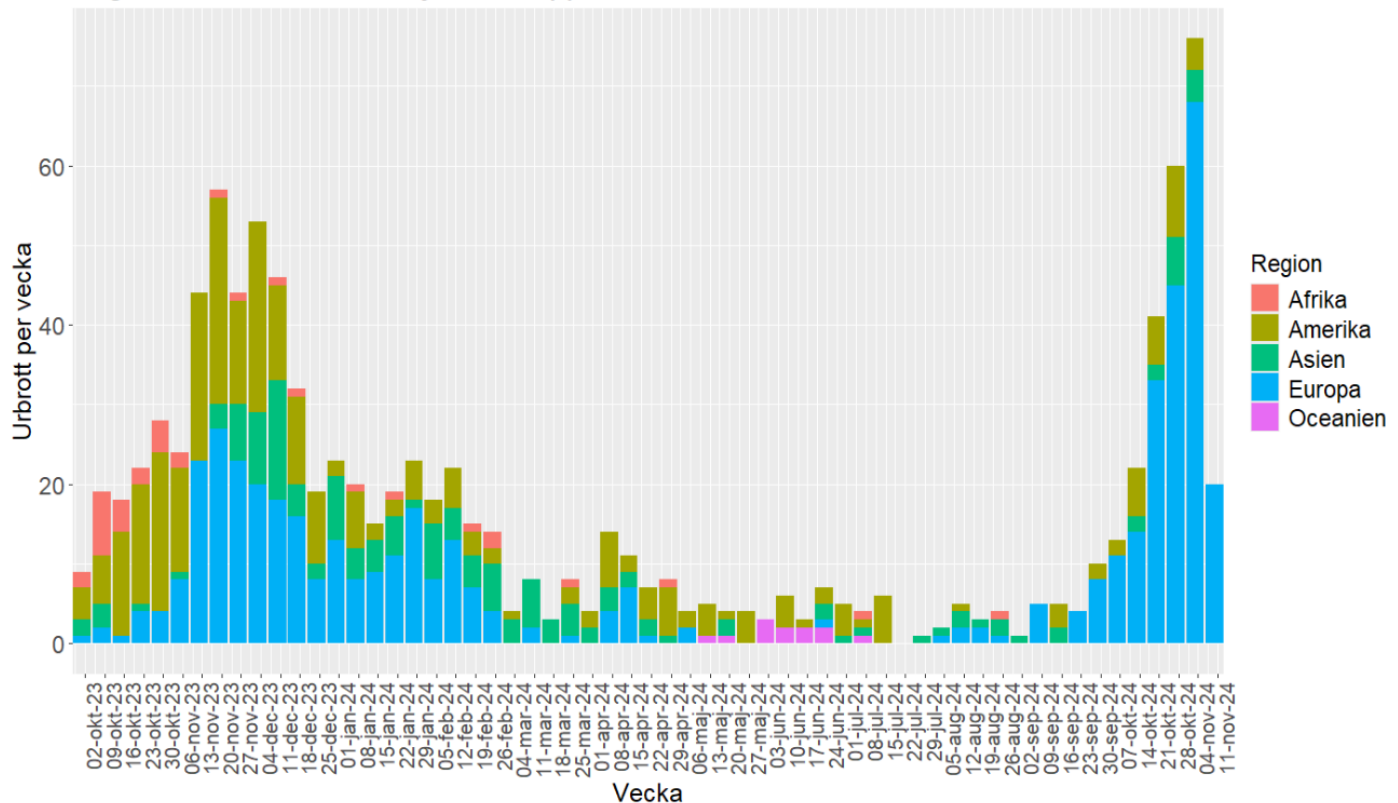


Figur 2. Karta över utbrott av fågelinfluensa på fjäderfä (röd prick), andra fåglar i fångenskap (orange prick) vilda fåglar (blå prick) rapporterade till ADIS med konfirmering mellan 1 oktober och 15 november 2024.

Situationen globalt

I figur 3 visas utbrott av högpato-gen fågelinfluensa hos fjäderfä som rapporterats till Världshälsoorganisationen för djurhälsa (WOAH) sedan 1 oktober 2023. Information om fågelinfluensa hos vilda fåglar presenteras inte här eftersom data över global förekomst är bristfällig då rapporteringsmönstren varierar mellan länder.

Fågelinfluensautbrott hos fjäderfä rapporterade till WOAH



Figur 3. Utbrott av högpato-gen fågelinfluensa hos fjäderfä som rapporteras till Världshälsoorganisationen för djurhälsa (WOAH) sedan 1 oktober 2023, per vecka per region. Veckan baseras på rapporterat startdatum för utbrottet. Rutiner för rapportering varierar mellan länder och därmed speglar sannolikt inte data i figuren helt den verkliga globala situationen.

Fågelinfluensa hos däggdjur

Sommaren och hösten har varit lugn i Sverige och Europa vad gäller fågelinfluensa hos däggdjur och inga fall har rapporterats under perioden. Fokus har i stället legat på USA där smittspridningen av fågelinfluensa hos mjölkkor har tagit ny fart i och med introduktion till landets mjölkkotätaste delstat Kalifornien. Se figur 4 för rapporter om fågelinfluensafall hos däggdjur som inkommit till Världshälsoorganisationen för djurhälsas databas, World Animal Health Information system, (WOAH-WAHIS).

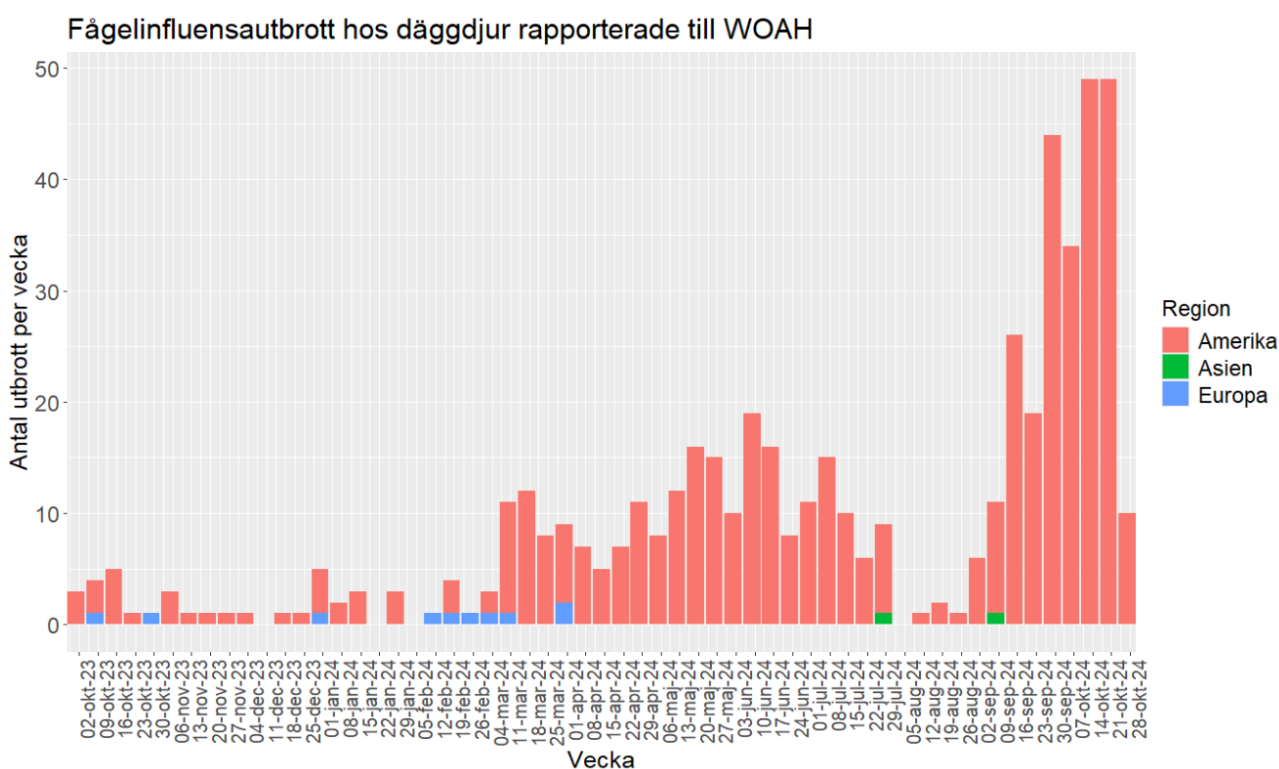
Sedan i mars 2024 har högpato-gen fågelinfluensa av typen H5N1 konstaterats på 508 mjölkgårdar i 15 delstater i USA.¹ Smittspridningen har orsakats av förflyttning av främst lakterande kor men även via indirekta smittvägar som personer, fordon och redskap. Smittspridning från nötkreaturen har skett till flera andra däggdjur och

¹ <https://www.aphis.usda.gov/livestock-poultry-disease/avian/avian-influenza/hpai-detections/hpai-confirmed-cases-livestock>

fjäderfä, och 52 personer² som exponerats för infekterade nötkreatur eller fjäderfä har rapporterats smittade, de flesta med samma virusstam som orsakat utbrotten hos nötkreatur. Personerna har rapporterats ha milda eller inga symtom.

I slutet av oktober rapporterades om ett fall av högpatogeten fågelinfluensa, H5N1 hos en gris i Oregon, USA. Det var totalt två av fem grisar som konstaterades infekterade, men ingen av dessa visade några symtom på sjukdom. Det rörde sig om en mindre anläggning med både grisar och fjäderfä, där fågelinfluensa även konstaterats hos fjäderfäna. Virusstammen var inte samma som den som cirkulerar bland mjölkkor i USA.

I Kanada har en tonåring insjuknat i fågelinfluensa med allvarliga symtom. Smittkällan i det fallet är ännu inte känd men utredning pågår. Det rör sig om högpatogeten fågelinfluensa H5N1 av klad 2.3.4.4b av en genotyp som cirkulerat bland vilda fåglar.



Figur 4. Fågelinfluensautbrott hos däggdjur som rapporteras till Världshälsoorganisationen för djurhälsa (WOAH) sedan oktober 2023, per vecka per region. Rapport som gjorts vid sidan om databasen genom brev till WOAH ingår inte i figuren. Rutiner för rapportering varierar mellan länder och därmed speglar sannolikt inte data helt den verkliga globala situationen.

Bakgrund och aktuell övervakning

Se: <https://www.sva.se/produktionsdjur/fjaderfa/sjukdomar/djursjukdomar-a-o/fagelinfluensa-aviar-influensa-ai> och <https://www.sva.se/amnesomraden/smittlage/smittlage-for-fagelinfluensa>

Antagande och analys

I dagsläget verkar fokus för fågelinfluensaepidemin i Europa ligga nordväst om och söder om Sverige och det har inte konstaterats några fall i Sverige de senaste

² <https://www.cdc.gov/bird-flu/situation-summary/index.html> (20241118)

månaderna. Historiskt har riskerna dock ökat den här tiden på året och det är sannolikt att så blir fallet även den här säsongen. Smittläget kan snabbt förändras i takt med flyttfåglarnas rörelser och kallare temperaturer. Det är också stora osäkerheter i bedömningen eftersom fågelinfluensa kan förekomma hos vilda fåglar utan att orsaka sjukdom och då upptäcks det inte i övervakningen.

Det är fortsatt viktigt med god biosäkerhet på fjäderfågårdar. Särskilt viktigt är att ge foder och dricksvatten inomhus eller under skydd och att förhindra kontakt med vilda fåglar. Djurägare uppmanas att skyndsamt ta kontakt med veterinär vid kliniska symtom, avvikelser i produktionsparametrar eller ökad dödlighet bland fjäderfän som skulle kunna tyda på fågelinfluensa.

Europiska smittskyddsmyndigheten (ECDC) gör bedömningen att risken för smitta till människor i Europa generellt är låg vad gäller fågelinfluensa av den aktuella kladen 2.3.4.4b. Den typ av fågelinfluensa H5N1 som konstaterats i Sverige och Europa 2021–2024 ska inte förväxlas med H5N1 som påvisades i Sverige 2006–2007 (kladen 2.2.1 och 2.2.2), som innebar högre risker för människor. Rekommendationen till allmänheten är dock att inte vidröra döda eller sjuka fåglar och även förhindra att exempelvis hundar är i nära kontakt med dessa.

SVA är tacksam för rapporter om observationen av sjuka eller döda vilda fåglar, eller andra vilda djur till <https://rapporteravilt.sva.se/>.